

ממשבר להזדמנות: כיצד סין מנצלת את משבר הקורונה לשיפור

תדמיתה הבינלאומית על חשבון ארצות-הברית

יובל פלג*

משבר הקורונה שהחל בסין משמש דוגמה טובה להבנת היכולת של מדינה לפתח אסטרטגיה יעילה לחיזוק עוצמתה הרכה, כמו גם להבנת ההשפעה שיש להתנהלות המדינה המתחרה על הצלחה זו. מעניין לראות כיצד משתמשת סין במשבר לא רק כדי להסיט את הביקורת הבינלאומית על התנהלותה, אלא גם כדי לשפר את מעמדה הבינלאומי.

נכון לכתיבת שורות אלו, [מוקד](#) התחלואה נמצא בארה"ב, עם למעלה ממיליון נדבקים ויותר מ-50 אלף מתים. בעוד הממשל האמריקני [מתקשה להתמודד](#) עם המשבר לאחר שהגיב באיחור וזלזל בחשיבותו ובהשלכותיו, הצליחה סין לצמצם את היקף מגיפת הקורונה בשטחה ונמצאת כעת בעיצומה של מערכה בינלאומית לחיזוק מעמדה (Status) והדרך בה היא נתפשת מבחינה תודעתית (International Image).

מרגע הפיכת המשבר לגלובלי, ניכרת היוזמה והפעילות הרחבה של סין ברחבי העולם להגשת סיוע למדינות אליהן התפשטה המחלה. כך, עוד לפני בלימת התפשטות הנגיף בסין, [התמקדו](#) הסינים בשליחת ציוד וצוותים רפואיים למדינות אירופה, אפריקה והמזרח. על פי רוב, פעולות אלו מלוות במערכה ענפה של יחסי ציבור המסקרת את פעולותיה ומדגישה את הצלחתה ויוזמתה של סין לסייע לעולם. פעולות אלו מתבצעות תחת המסגרת של "[The Health Silk Road](#)", הכינוי הסיני למיזם הסיוע הרפואי וההומניטרי, אשר כותרתו מהדהדת את יוזמת "דרך המשי" לפיתוח ולחיבור כלכלי ומסחרי של סין אל מדינות ויבשות אחרות (Belt and Road Initiative).

* הכותב הוא תלמיד מחקר במחלקה ליחסים בין-לאומיים באוניברסיטה העברית, במסגרת התכנית ללימודי מחקר של המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דיוויס.

ניתן בהחלט לטעון כי הסיוע הרחב ולקיחת האחריות נועדו להסיט את הביקורת העולמית מסין, ולמזער את הנזקים התדמיתיים הנובעים מהאשמתה בהפצת הווירוס ובהסתרת מידע חיוני מהעולם. ואולם, לדעתי, התפקיד הסיני במאמצי ההתמודדות עם משבר הקורונה ברמה הגלובלית משקף אינטרס שהוא מעבר לרצון לצמצם את הביקורת. הדבר מבטא הבנה עמוקה של מקבלי החלטות בסין שהדרך להשגת יעדים וקידום אינטרסים בזירה הבינלאומית היא בהעמקת ההשפעה ובהעצמת המעמד הבינלאומי. לכן, יש חשיבות לדרך בה המדינה נתפשת תודעתית. ואכן, מזה שנים שסין פועלת למיצוב מעמדה כשחקן מרכזי ומוביל ומנסה להפוך אהודה יותר בקרב מדינות ואוכלוסיות שונות.

כראיה לכך, חדשות לבקרים אנו נחשפים ליוזמות שונות ופרסומים הקשורים למעורבות הסינית המתרחבת במדינות שונות ובארגונים ומוסדות בינלאומיים. מעורבות אשר באה לידי ביטוי בפעילות כלכלית, תרבותית והומניטרית במדינות ובמוסדות בינלאומיים. נדמה כי בכל אירוע משמעותי המתרחש בעולם בשנים האחרונות ישנה מעורבות סינית, ובלא מעט מקרים גם אחריות והובלה. לטעמי, המאבק במשבר הקורונה הינו רק ציר אחד מיני רבים בהם פועלת סין באופן זה בשנים האחרונות.

ההצלחה הסינית מושפעת גם מהתנהלותה של המתחרה העיקרית שלה, ארה"ב. התנהלותה של ארה"ב במהלך משבר הקורונה באה על רקע צמצום מזדחל של התחייבויות בינלאומיות - מגמה הנמשכת גם במשבר הנוכחי. כך לדוגמה, בעיצומו של המשבר בחרה ארה"ב להודיע על הפסקת המימון לארגון הבריאות העולמי (WHO), זאת בעת שסין [העבירה](#) 20 מיליון דולר לארגון לטובת מאבק בקורונה. התנהגות אמריקאית זו, יחד עם התגובה המאוחרת והלא מספקת בראיית האירופאים, [פוגעת](#) בתדמיתה כמדינה אחראית ומובילה במערכת. כפועל יוצא מכך, צמצום מעורבותה של ארה"ב והביקורת המופנית אליה על רקע זה, עשויים בסופו של דבר להוביל לשיפור מעמדה של סין בקרב מדינות ואזורים בעולם, על חשבון ארה"ב.

סימנים לכך כבר ניתן לראות בהתייחסות האירופית לסין סביב משבר הקורונה. בעוד שבאופן רשמי מדינות [האיחוד האירופי](#), בדומה ל[ארה"ב](#), מגדירות את סין כמתחרה אסטרטגית,

וחוששות מההשלכות של העמקת התערבותה באירופה, ההתנהלות הסינית סביב משבר הקורונה מובילה לשינוי בקולן של מדינות היבשת, המביעות את תודתן ופונות בבקשות להגדלת הסיוע מסין. זאת, תוך [האשמת](#) ארה"ב והאיחוד על העדר סיוע מספק. דוגמאות בולטות הן איטליה, אשר נפגעה מאד מהמשבר והביעה ביקורת כלפי המערב, ומקבלת כעת תמיכה סינית רחבה. כמוה גם סרביה, המנסה להתקבל לאיחוד מזה תקופה, ומאשימה בשבועות האחרונים את האיחוד בהעדר סיוע מספק לצד חלוקת תשבוחות לסין. גם במדינות הבלטיות, הידועות כמבקרות מרכזיות של סין באירופה, בגין האשמות הקשורות לסוגיות של ביטחון וריגול, [נשמעים](#) קולות אחרים בשבועות האחרונים.

כל המתואר לעיל תואם את ההבנה בסין, שכדי להפוך לשחקן מרכזי ומוביל במערכת הבינלאומית נדרש יותר מרק כוח צבאי וכלכלי, אלא חשובה גם הדרך בה הפעילות נתפשת תודעתית על ידי מדינות, ארגונים וציבורים ברחבי העולם. גישה זו, הכוללת הקרנה של "עוצמה רכה" (Soft Power) [הוגדרה](#) כחלק מהמדיניות הרשמית של סין כבר בתחילת המאה ה-21. על כן, אין מדובר בהפתעה שסין מסיטה משאבים רבים לרחבי העולם ומצטיירת על ידי אמצעי תקשורת, אזרחים זרים ואף ראשי מדינות, כגורם משמעותי ובעל ערך העומד מאחורי הסיוע הגלובלי במלחמה בנגיף ובטיפול במשבר.

לדעתי, בעוד שמשבר הקורונה לבדו כנראה ולא יוביל לסיום תפקידה של ארצות הברית כמובילת המערכת, נראה כי התדמית החיובית שנוצרת לסין בדרך פעולתה ואופן הסיוע הגלובאלי שהיא מעניקה למדינות שונות במשבר הקורונה, לצד הביקורת כלפי ארה"ב, תשמש בסיס טוב להמשך הבלטת תפקידה במערכת הבינלאומית. יהיה מעניין לראות האם מלבד השפעה התדמיתית, תהיה לכך גם השפעה בתחומים אחרים.